

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์รู้จักใช้อาวุธมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ เพราะอาวุธเป็นเครื่องมือสำคัญในการโธแสวงหาอาหาร และยังใช้เป็นเครื่องมือสำหรับป้องกันตัวอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นจากสัตว์ร้ายต่าง ๆ ต่อมามนุษย์เมื่อหนายศอการระเทเรวอน จึงได้ตั้งหลักฐานอย่างมั่นคงขึ้นในที่เห็นว่า จะหาความสุขได้มากที่สุด เพื่อความเป็นปึกแผ่นจึงได้ชักชวนญาติพี่น้องและผู้ที่ชอบพอคุณเคยใหลมาอยู่รวมในแถบเดียวกัน . . . ในคานอันตรายต่าง ๆ ถึงแม้จะรวมกันเป็นหมู่พวกก็จริง แต่ก็มีอันตรายเกิดขึ้นได้เป็นอเนกประการ เช่น โจรภัย - ภัยจากสัตว์ร้าย ภัยจากธรรมชาติ ภัยอันเกิดจากการทะเลาะวิวาทจากพวกเดียวกัน แต่บรรดาภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่มีภัยอันใดที่รุนแรงและร้ายกาจเท่ากับยุทธภัยอันเป็นภัยที่เกิดขึ้นจากการสงคราม ๑

เมื่อครั้งที่ประเทศไทยอยู่ในสมัยยุคกลางระหว่างที่กำลังรวบรวมอาณาจักรคนไทยก็ฝึกศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวด้วยอาวุธต่าง ๆ เช่น กระบี่ คาน โล่ ดั้ง ง้าว ทวน พลอง กระบองสั้น เป็นต้น เมื่อการรบมีอยู่กันบ่อย ๆ เป็นหน้าที่ของลูกผู้ชายที่จะต้องเป็นนักรบ จึงเป็นกิจวัตรของชายฉกรรจ์ทุกคนที่จะต้องฝึกฝน เลาเรียนศิลปวิทยาการต่อสู้โดยตรง ถึงแม้นานเมืองกำลังอยู่ในความสงบ ชายไทยก็ต้องฝึกอาวุธต่าง ๆ อยู่นั่นเอง ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมอยู่เสมอ ๒

๑ ฟอง เกิดแก้ว, แบบเรียนพลานามัย พลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๓.

๒ หลอมทอง, "คุยเรื่องกีฬาไทย," วารสารกีฬา ๖ (มิถุนายน ๒๕๒๓) : ๘.

กระบี่กระบอง เป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัววันสำคัญอย่างหนึ่งของไทยมาแต่โบราณ ศิลปะประเภทนี้เคยเจริญสูงสุดมาตั้งแต่สมัยพระนเรศวรมหาราช คือประมาณ ๔๐๐ ปีมาแล้ว กระบี่กระบองถือว่าเป็นเสมือนสิ่งของคู่กายของนักรบไทยอย่างแยกไม่ออก ไม่ว่าจะ เป็นนักรบรับทมิฬป้องกันตัวจะเต็มไปด้วยประสิทธิภาพสูง คนที่เรียนหรือฝึกหัดต้องเป็นบุคคลซึ่งถนัดทั้งศิลปะและกีฬาการต่อสู้^๑

นักรบที่ตีเยี่ยมไม่ว่าชาติใดภาษาใด จำต้องมีวิชาความรู้ในเรื่องการใช้อาวุธควบกันทั้งสิ้น นอกจากจะมีความชำนาญในอาวุธแต่ละอย่างเป็นพิเศษแล้ว นักรบยังต้องมีความสามารถในการใช้อาวุธหลาย ๆ อย่างควบ^๒

กษัตริย์สมัยก่อนต้องเป็นนักรบที่กล้าหาญ องอาจ มีความรู้ความสามารถในการรบอย่างแท้จริง ในฐานะเป็นผู้นำของประเทศ จำเป็นต้องศึกษาศิลปศาสตร์อันเป็นศาสตร์ของกษัตริย์อันประกอบด้วยความรู้^๓ ประการคือ ความรู้ทางกฎหมาย ระเบียบประเพณี สภาพความเป็นอยู่ของประชาชน การต่อสู้ด้วยมือเปล่า การต่อสู้ด้วยอาวุธ ไทโรศาสตร์ คณิตรี ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การทหาร การบริหารกองทัพ การรักษาพยาบาล การพูด การประพันธ์ การรู้จักวีรกรรมของวีรบุรุษ^๔

สำนักศึกษาเจ้าเรียนในสมัยสุโขทัยคือวัด ซึ่งวัดเป็นสำนักเรียนของคนหลายประเภท มีทั้งบุตรคนธรรมดาสามัญ บุตรข้าราชการและเจ้าฝ่ายมหากษัตริย์ การเรียนการสอนในวัดนั้นไม่เรียนเฉพาะหนังสืออย่างเดียว แต่เรียนวิชาวิพิต่าง ๆ ควบ เช่นการ

^๑สมบัติ จำปาเงิน, "กระบี่กระบอง", ความรู้คือประทับ ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๒๓) : ๒๑.

^๒ฟอง เกิดแก้ว, แบบเรียนพลานามัย พลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๔.

^๓สำนวน งามสุข, เกล้ากรรมคดี (พระนคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสื่อการค้า, ๒๕๐๗), หน้า ๔๗.

แพทย์ การฝีมือ ศิลปะ รวมทั้งการฝึกหัดศิลปะมวยไทย กระบี่กระบองควย ส่วนครูผู้สอน นั้นมีทั้งพระภิกษุ และชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถ

อีกสถานที่หนึ่งที่สอนให้เฉพาะ เจ้านายและบุตรข้าราชการเท่านั้นคือ สำนักราชบัณฑิตยสถานปรากฏในพงศาวดารว่า พระเจ้าลิไทยเมื่อยังทรงพระเยาว์เคยศึกษามีความรู้แตกฉานจนได้รับยกย่องว่าเป็นปราชญ์ ซึ่งแหล่งศึกษานี้มิได้สอนแต่วิชาการอย่างเดียว หากแต่จะต้องเรียนภาคปฏิบัติด้วย โดยเฉพาะวิชาการต่อสู้ป้องกันตัว มีการใช้อาวุธ หอก คาม โล่ โคมร และมวยไทย ซึ่งเป็นการต่อสู้ด้วยมือเปล่า^๒

การเล่าเรียนสมัยก่อน ๆ มักมุ่งทางปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ การจดลงเป็นลายลักษณ์อักษรจึงไม่มี สมัยหลังต่อมาเข้ายุคใหม่จึงได้มีการแก้ไขโดยให้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ พยายามอบรมสั่งสอนอย่างมีขั้นตอน เป็นระเบียบแบบแผน และพยายามที่จะคนคว้าทำเป็นคำรับคำรับ โดยการสันนิษฐาน ประสบการณ์ การไต่ถามผู้รู้ แล้วตั้งเป็นทฤษฎีเป็นหลักเกณฑ์ขึ้น^๓

อย่างไรก็ตามเรามีความเชื่อว่ากำเนิดวิชากระบี่กระบองคงมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่คนเริ่มรู้จักใช้อาวุธป้องกันตนเองและประหัตประหารกัน^๔ . . . ดังได้กล่าวมาแล้วว่าไทยเราเอากระบี่กระบองเป็นที่พาประจำชาติและฝึกซ้อมกันในยามสงบ แทนที่จะใช้อาวุธยุทธภัณฑ์แท้ ๆ ซึ่งทำด้วยโลหะ ก็เปลี่ยนมาเป็นใช้ไม้บาง ทวายบ้าง อื่นทรายที่จะเกิดขึ้นก็น้อย เพราะถือว่าเป็นเพียงการฝึกหัด จึงใช้สิ่งเหล่านี้แทนของจริง^๕

^๑กรมศิลปากร, ประชุมศิลาจารึกกรุงสุโขทัยภาค ๑ (พระนคร : โรงพิมพ์ทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๑๕), หน้า ๑๘.

^๒เรื่องเดียวกัน.

^๓สมบัติ จำปาเงิน, "กระบี่กระบอง", ความรู้คือประทีป ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๒๓) : ๒๑.

^๔เรื่องเดียวกัน.

^๕แหลมทอง, "คุยเรื่องกีฬาไทย", วารสารกีฬา ๖ (มิถุนายน ๒๕๒๓) : ๘.

จึงอาจกล่าวได้ว่า การฝึกกระบี่กระบองมีต่อเนื่องกันโดยตลอดมา . . . จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น การเรียนวิชากระบี่กระบองเริ่มมีแบบแผนขึ้น วรรณกรรมต่าง ๆ เริ่มกล่าวถึงวิชากระบี่กระบองมากขึ้น เช่น บทละครเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่า ๑

เมื่อนั้น
เห็นอิเหนาเขามาบังคมกัถ
ไต่ยี่นเขาระบือคือเลา
ทวาทงทำนองคลองคี
แฉ่วไหเสนาภิกคานยััน
โลคังคาบเซดขมะลาย

ท้าวหมั้นหีบปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
จึงปราศรัยไปพลันไมชู้ชาติ
วาเจ้าชำนวนูญการกระบี่
วันนี้จงรำไไหนากู
จักกัณฐ์ขึ้นที่ทีละกู
จะโคกูเล่นเป็นขวัญฤคา

นอกจากนั้นในเรื่องพระอภัยมณีสุนทรภู่ได้กำหนดตัวให้ศรีสุวรรณซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่องคนหนึ่งไปเรียนวิชากระบี่กระบองจากอาจารย์ทศปาโมกข์ ดังข้อความที่ว่า ๒

ดูมิท้าววันคั้นเคินในไพรสุสนต์
เรียกวามานจันตคามพราหมรพฤชา
อาจารย์หนึ่งชำนานูญในการยุทธ์
รำกระบองป้องกันกายสกนค
อาจารย์หนึ่งชำนานูญในการปี
ผู้โคพิ้งวังเวงในวิญญูถาล

ถึงตำบลบ้านหนึ่งใหญ่หนักหนา
มีทศปาโมกข์อยู่สองคน
ถึงอาวุธชัคนูญตั้งหาฝน
รักษาศมมีโทษของคมศาสตรา
ทั้งคู่อีสี่แสนเพราะเป็นนักหนา
เคล็ดนิทราสีมกายคังวายุปราณ

จากข้อความดังกล่าว แสดงว่ากระบี่กระบองเป็นที่นิยมรู้จักดีในสมัยนี้ และน่าจะมีการแสดงกระบี่กระบองกันในหมู่ประชาชนทั่วไปด้วย ทั้งนี้เพราะอย่างน้อยสุนทรภู่ก่อนจะแต่งเรื่องให้ศรีสุวรรณเก่งคานกระบี่กระบองโคสุนทรภู่คงมีความรู้หรือประสบการณ์มาบ้างพอสมควร อย่างน้อยที่สุดก็ต้องเคยชมการเล่นกระบี่กระบองมาบ่อยครั้ง และการ

๑ สมบัติ จำปาเงิน, "กระบี่กระบอง", ความรู้คือพระที่ป ๑ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๒๓), : ๒๒.

๒ เรื่องเดียวกัน.

ที่จะเขียนเน้นกลอนที่บรรยายเป็นภาพพจน์ในการต่อสู้ด้วยกระบี่กระบองในหลาย ๆ ตอน
ของเรื่องพระอภัยมณีนั้น สุนทรภู่คงคาดการณาว่าประชาชนต้องมีความรู้ขั้นพื้นฐาน หรือ
ประสบการณ์ในการชมกระบี่กระบองมาบ้าง มิฉะนั้นผู้อ่านจะเข้าใจลักษณะท่าทางการต่อสู้
ไม่ได้คั่นัก

ต่อมาในรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดปราน
กระบี่กระบองเป็นพิเศษ ถึงกับโปรดให้พระเจ้าลูกยาเธอหัดกระบี่กระบองจนครบวง และ
เมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๔๐๕ ซึ่งเป็นปีที่กำหนดให้เจ้าฟ้าชายจุฬาลงกรณ์ (รัชกาลที่ ๕) ทรง
ผนวชเป็นสามเณรตามพระราชประเพณี ครั้นเมื่อทรงผนวชแล้วก็โปรดให้พระเจ้าลูก
ยาเธอแต่งพระองค์อย่างกุมาร ทรงเล่นกระบี่กระบอง เป็นการสมโภช ที่หน้าพระอุโบสถ
วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เจ้านายที่ทรงกระบี่กระบองในครั้งนั้นคือ

- ๑ คุที่ ๑ กระบี่ { เจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดัย (สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระจักรพรรดิพงษ์)
พระองค์เจ้ายกมลาศเลอสรร (กรมหมื่นราชศักดิ์สโมสร)
- ๒ คุที่ ๒ พดอง { พระองค์เจ้าคัคณางยุคล (กรมหลวงพิชิตปรีชากร)
พระองค์เจ้าทวีถวัลยลาภ (กรมหมื่นภูษเรศราชศักดิ์)
- ๓ คุที่ ๓ ง้าว { พระองค์เจ้าสุขสวัสดิ์ (กรมหลวงอดิศรอุดมเดช)
พระองค์เจ้าทองกองก้อนใหญ่ (กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม)
- ๔ คุที่ ๔ คามสองมือ { พระองค์เจ้าอนุภรรณี อนันตราชัย
พระองค์เจ้าชุมพลรัศมีสมโภช (กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์)^๑

เนื่องจากพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยวิชานี้มาก การเล่นกระบี่กระบองจึงมีการ
เร่ร่อนฝึกกันเป็นการใหญ่ เจ้านายก็พากันมุ่งฝึกหัด ประชาชนก็สนใจเอาใจใส่ตามเจ้านาย
ไปด้วย การเล่นกระบี่กระบองได้แพร่หลายจากวัง ย้ายสนามประลองยุทธไปสู่งานชาวบ้าน

---

^๑ พงศ์ เกิดแก้ว, แบบเรียนพลานามัย พลศึกษา (กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๘.

งานขนาด โคนจุก แต่งงาน แต่งงานศพ บางทีก็มีการแสดงกระบี่กระบองด้วยนับว่ากรีกครั้นไม่น้อย ๑

พระราชกิจก็โปรดให้มีการแข่งขันประลองความสามารถด้านกระบี่กระบองมวยไทย พันคาบ ณ ที่ประทับเนื่อง ๆ ที่เสด็จทอดพระเนตรและพระราชทานรางวัลแก่ผู้เขาเล่นตามสโมสรต่าง ๆ ก็มีอยู่มอบ ๆ โดยเฉพาะกระบี่กระบองออกจะโปรดมากจนเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่ชาวกรุง ปีหนึ่ง ๆ ได้มีโอกาสชมนักกระบี่กระบองฝีมือเยี่ยม ๆ แข่งขันกันอย่างสนุกสนานถึงใจหลายครั้งโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมแต่อย่างใด, เพราะพระเจ้าอยู่หัวทรงอุปถัมภ์โดยตลอด ๒

ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ความคึกคักในการเล่นกระบี่กระบองชักลดน้อยลงไป แม้พระองค์จะทรงฝึกฝึในวิชานาฏศิลป์ และทรงเข้าพระทัยในศิลปะของวิชากระบี่กระบองก็ตาม แต่ก็ไม่ทรงโปรดปรานเท่าพระราชบิดาของพระองค์ถึงกระนั้นก็ยังมีการจัดกีฬาชนิดนี้ขึ้นเพื่อถวายทอดพระเนตรบ้างเป็นครั้งคราว เช่น ปีพ.ศ. ๒๔๖๐ กับปี พ.ศ. ๒๔๖๒ กระทรวงศึกษาธิการ เนื่องในงานกรีฑาประจำปี ได้จัดการแสดงกระบี่กระบองขึ้นถวายทอดพระเนตรที่สนามหน้าสามัคยาจารย์สมาคม ๓ เหตุที่กีฬากระบี่กระบองลดความคึกครื้นลงในสมัยรัชกาลที่ ๖ มีข้อสันนิษฐานตรงกันว่า เพราะเหตุที่คนไทยหันไปนิยมมวยสากล และมวยไทยมากขึ้น เคยมีการแข่งขันมวยเก็บเงินค่าผ่านประตูเอาไปซื้ออาวุธให้เสือป่าที่สนามสวนกุหลาบหลายครั้ง ๔ ครั้นถึงรัชกาลที่ ๗ กระบี่กระบอง

๑ สมบัติ จำปาเงิน, "กระบี่กระบอง", ความรู้คือประทีป ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๒๓), : ๒๑.

๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓.

๓ ฟอง เกิดแก้ว, แบบเรียนพลานามัย พลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๓.

๔ สมบัติ จำปาเงิน, "กระบี่กระบอง", ความรู้คือประทีป ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๒๓), : ๒๓.

ทวย ๆ เสื่อมความนิยมลงเกือบจะเรียกว่าถึงที่สุด เพราะหัตถ์ของวิธานที่เมืองไทยของเรา มีอาจารย์ นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยาได้มาถูกสถานการณ์ไว้ทันท่วงที ท่านได้เคยเล่าเรียน วิชากระบี่กระบองมาตั้งแต่เยาว์วัย และสนใจคนควาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ได้พยายาม รวบรวมเรียบเรียงสำหรับตำราออกเผยแพร่ ๑ . . . ท่านได้ลองเริ่มสั่งสอนนักเรียน พลศึกษากลางชั้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ ทดลองสอนอยู่ ๑ ปี โดยดีเป็นที่น่าพอใจ ของท่านผู้ใหญ่ จึงได้กำหนดวิชากระบี่กระบองไว้ในหลักสูตรของประโยคครูผู้สอนพลศึกษา เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ๒

กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นความสำคัญ จึงบรรจุวิชากระบี่กระบองไว้ในหลักสูตร ทั้งในโรงเรียนพลศึกษา โรงเรียนฝึกหัดครู โรงเรียนมัธยมทั่วไป รวมทั้งมหาวิทยาลัยด้วย (สมัยนั้นมหาวิทยาลัยสังกัดกรมมหาวิทยาลัย ขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ) ๓

นับตั้งแต่เปลี่ยนการปกครองเป็นต้นมา รัฐบาลได้พยายามฟื้นฟูระเบียบประเพณี ต่าง ๆ รวมทั้งการเล่นกีฬาพื้นเมือง กระบี่กระบองนับเนื่องเข้าอยู่ในกลุ่มกีฬาไทยหรือพื้น เมืองด้วย จึงได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ฝึกซ้อมขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ได้มีการจัดการแสดง ครั้งใหญ่ที่ท้องสนามหลวง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ นำแสดงโดยนักเรียนพลศึกษากลาง มีผู้มา ชมกันหนาแน่นเกินคาด ปรากฏว่าเรือกั้นรอบ ๆ สนามขาดกระจุย คนดูรุกล้ำเข้าไปใน สนามจนดูเล่นเกือบไม่มีที่แสดง ปีต่อ ๆ มาแม้ทางสนามจะกั้นรั้วหนาเพียงใดก็มีอาจ หนทานใดเพราะประชาชนคนหลาามมาก ทำให้รั้วพังทลาย ซึ่งเป็นประจักษ์พยานแสดงว่า

๑ สมบัติ จำปาเงิน, "กระบี่กระบอง", ความรู้คือประทีป ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๒๓), : ๒๔.

๒ ฟอง เกิดแก้ว, แบบเรียนพลานามัย พลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนัก พิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๘.

๓ สมบัติ จำปาเงิน, "กระบี่กระบอง", ความรู้คือประทีป ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๒๓), : ๒๔.

คนไทยมีเลือดนักสู้เป็นนักรบมาแต่กำเนิด การที่รันทนแค้นเกี่ยวกับความกล้าหาญ และ
 ฉงมกษัตริย์ตายแล้วยอมเป็นที่ถูกใจเสมอ การฝึกกระบี่กระบองโคกอย ๆ พลิกฟื้นคืนชีพมี
 ชีวิตชีวาขึ้นทั้งในตำนานคุณภาพและปริมาณ ยิ่งใครสมาธิก็พาไทยมาให้ความอนุเคราะห์สง-
 เสริมในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ มาแล้ว ยิ่งทำให้มั่นใจใคว่าศิลปะเก่าแก่นานาภาค
 ภูมิใจของเราขึ้นนี้จะใ่สืบทอดกันต่อไป ๑

วิชากระบี่กระบองเริ่มมีการเรียนการสอนอย่างจริงจังเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๘
 โดยใ่บรจวิธานี้ลงในหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ ซึ่งใ่
 จัดเป็นวิชาบังคับใ่เลือกของหมวดพลานามัย . . . พ. ๔๐๒ พลานามัย . . . พลศึกษา
 กระบี่กระบอง ประวัติความเป็นมา การขึ้นพรหม และการร่ายรำกระบี่ ทักษะการ
 ตีลูกไม้ การเดินแปด และ การลดหลอ เทคนิคใ่การต่อสู้ป้องกันตัวของวิชากระบี่
 ระเบียบวิธีใ่การเลนกระบี่กระบอง ๒ นอกจากนั้นยังจัดใ่เป็นวิชาเลือกใ่หมวดพลานามัย
 ด้วย

พ. ๑๒๔ กระบี่กระบอง (ไม้สั้น) ใ่เลือกสอนกระบี่กระบองประเภทไม้สั้น
 ต่าง ๆ อย่างใ่ใ่อย่างหนึ่ง เช่น กระบี่ คานสองมือ คานโล่ มีดสั้น ฯลฯ ใ่เรียนทักษะ
 เบื้องต้นของกระบี่กระบองประเภทไม้สั้นดังต่อไปนี้ การจับอาวุธ การขึ้นพรหม การ
 ร่ายรำ การเดินแปด การย่างสามม การตีแม่ไม้ ใ่สามารถนำทักษะเบื้องต้นมา
 ใ่ใ่ใ่การต่อสู้ป้องกันตัวใ่ ๓

ดังรายละเอียดอยู่ในภาคผนวก

๑ สมบัติ จำปาเงิน, "กระบี่กระบอง", ความรู้คือประทีป ๑ (มกราคม -
 มีนาคม ๒๕๒๓), : ๒๔.

๒ ฟอง เกิดแก้ว, ประวัติพลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนา
 พานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๒๔๐.

๓ เรื่องใ่เดียวกัน, หน้า ๒๔๒.

ต่อมาหลักสูตรมัธยมตอนต้นพุทธศักราช ๒๕๒๑ ได้จัดให้มีการเรียนการสอนวิชา
กระบี่ในชั้นมัธยมปีที่ ๒ ตามแผนการสอนดังต่อไปนี้ ๑

ชั้น ม. ๑ ภาคต้น เรียนวิชา พ. ๑๐๑ ปักหมุด ๑ (๑๘ คาบ) และ
เทเบิลเทนนิส ๑ (๑๘ คาบ) ภาคปลายเรียนวิชา พ. ๑๐๒ ปักหมุด ๒ (๑๘ คาบ)
และเทเบิลเทนนิส ๒ (๑๘ คาบ)

ชั้น ม. ๒ ภาคต้นเรียนวิชา พ. ๒๐๓ กรีฑา (๑๘ คาบ) และกระบี่ ๑
(๑๘ คาบ) ภาคปลายเรียนวิชา พ. ๒๐๔ กรีฑา ๒ (๑๘ คาบ) และกระบี่ ๒
(๑๘ คาบ)

ชั้น ม. ๓ ภาคต้นเรียนวิชา พ. ๓๐๕ บาสเกตบอล ๑ (๑๘ คาบ) และ
ตระกร้อ ๑ (๑๘ คาบ) ภาคปลายเรียนวิชา พ. ๓๐๖ บาสเกตบอล ๒ (๑๘ คาบ)
และตระกร้อ ๒ (๑๘ คาบ)

วิชา พ. ๒๐๓ กระบี่ ๑ คาบ/สัปดาห์/ภาค ๐.๕ หน่วยการเรียน

วัตถุประสงค์

๑. ให้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของกระบี่
๒. ให้รู้จักคุณค่าและเห็นความสำคัญของกระบี่
๓. ให้ความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานของกระบี่ และสามารถนำไปใช้ในการ
ออกกำลังกายได้อย่างปลอดภัย
๔. ให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น ความร่วมมือ และความเชื่อมั่นในตัวเอง
ความสามารถในการตัดสินใจและความสุ่มรอบคอบ

กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมตอนต้นพุทธศักราช ๒๕๒๑ (กรุงเทพ
มหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๐), หน้า ๘๑.

คำอธิบายวิชา

ความรู้ทั่วไป และคุณค่าของกระบี่ ทักษะเฉพาะตัวเบื้องต้นของนักกระบี่ ระเบียบประเพณี มารยาทของการเป็นผู้เล่น และเป็นผู้ดูที่ดี การบริหารร่างกายและการบำรุงรักษาสุขภาพ การเล่นควยความปลอดภัย และการดูแลรักษาอุปกรณ์การเล่นกระบี่^๑
พ.๒๐๔ กระบี่ ๒ ๑ / คาบ / สัปดาห์ / ภาค ๐.๕ หน่วยการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

๑. ให้ความรู้ความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับ และกติกาการแข่งขันกระบี่
๒. ให้อรรถประโยชน์และเห็นความสำคัญของการนำกระบี่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์
๓. ให้ความรู้และมีทักษะขั้นสูงของกระบี่ และสามารถนำไปใช้ในการออกกำลังกายได้อย่างปลอดภัย
๔. ให้อรรถประโยชน์ต่าง ๆ เช่น ความร่วมมือ ความเชื่อมั่นในตัวเอง ความสามารถในการตัดสินใจ และความสุ่มรอบคอบ

คำอธิบายวิชา

ทักษะ เทคนิค และความสามารถพิเศษในการเล่น และการแสดง ระเบียบประเพณีการเล่น การเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกายของการเป็นนักกระบี่ที่ดี และการเล่นควยความปลอดภัย^๒

^๑กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช ๒๕๒๑ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๐), หน้า ๘๑.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๒.

นอกจากนั้นหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดวิชากระบี่กระบองอยู่ในวิชาบังคับดังนี้ ๑

วิชาบังคับ ให้เลือกจัดภาคเรียนละ ๑ รายวิชาจากรายการต่อไปนี้

- พ. ๐๐๑ หวงขามตาชาย ๑ คาบ/สัปดาห์/ภาค ๐.๕ หน่วยการเรียนรู้
- พ. ๐๐๒ แอนคบอล ๑ คาบ/สัปดาห์/ภาค ๐.๕ หน่วยการเรียนรู้
- พ. ๐๐๓ วอลเลย์บอล ๑ คาบ/สัปดาห์/ภาค ๐.๕ หน่วยการเรียนรู้
- พ. ๐๐๔ เนตบอล ๑ คาบ/สัปดาห์/ภาค ๐.๕ หน่วยการเรียนรู้
- พ. ๐๐๕ แบดมินตัน ๑ คาบ/สัปดาห์/ภาค ๐.๕ หน่วยการเรียนรู้
- พ. ๐๐๖ คาบสองมือ ๑ คาบ/สัปดาห์/ภาค ๐.๕ หน่วยการเรียนรู้
- พ. ๐๐๗ ฟล่อง ๑ คาบ/สัปดาห์/ภาค ๐.๕ หน่วยการเรียนรู้
- พ. ๐๐๘ ศิลปะป้องกันตัว ๑ คาบ/สัปดาห์/ภาค ๐.๕ หน่วยการเรียนรู้

และได้จัดอยู่ในวิชาเลือกดังนี้ ๒

- พ. ๐๑๒๐ กีฬา ๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค/หน่วยการเรียนรู้
- พ. ๐๑๒๑ มวยปล้ำ ๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค/หน่วยการเรียนรู้
- พ. ๐๑๒๒ ยกน้ำหนัก ๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค/หน่วยการเรียนรู้
- พ. ๐๑๒๓ มวยไทย ๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค/หน่วยการเรียนรู้
- พ. ๐๑๒๔ มวยสากล ๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค/หน่วยการเรียนรู้
- พ. ๐๑๒๕ ง้าว ๒ คาบ/สัปดาห์/ภาค/หน่วยการเรียนรู้

๑กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔

(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๓), หน้า ๑๔๒.

๒เรื่องเดียวกัน.

พ. ๐๐๖ คาบสองมือ ๑ คาบ/สัปดาห์/ภาค ๐.๕ หน่วยการเรียนรู้

จุดประสงค์

๑. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา ระเบียบประเพณีเกี่ยวกับคาบสองมือ
๒. ให้เห็นคุณค่า และความสำคัญของการเล่นคาบสองมือ ซึ่งเป็นศิลปะการต่อสู้ และการป้องกันตัวของไทยมาแต่โบราณ
๓. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในคาบสองมือ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางที่ถูก
๔. ให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสุขุมรอบคอบ ความกล้า ในการเล่นคาบสองมือ

คำอธิบายรายวิชา

ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมา ระเบียบประเพณีที่เกี่ยวกับคาบสองมือ ทักษะการส่ง การตี และการต่อสู้ป้องกันตัว คุณค่าความสำคัญ และวิธีการนำไปใช้ในทางที่ถูกได้ประโยชน์ การบริหารและการบำรุงร่างกาย เพื่อให้การเล่นคาบสองมือมีประสิทธิภาพและปลอดภัย การปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้และการเก็บรักษาอุปกรณ์คาบสองมือ *

พ. ๐๐๓ พลอง

จุดประสงค์

๑. ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา ระเบียบที่เกี่ยวกับการเรียนวิชาพลอง
๒. ให้เห็นคุณค่า และความสำคัญของวิชาพลอง และวิธีการนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์
๓. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในวิชาพลอง และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

*กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช ๒๕๒๔

(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๓), หน้า ๑๔๒.

๔. ใ้มีคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น ความเชื่อมั่นในตัวเอง ความสุขุมรอบคอบ ความกล้า อดทนในการเล่นพลอง
๕. ใ้มีความซาบซึ้ง และศรัทธาในศิลปะการกีฬาประจำชาติ

คำอธิบายรายวิชา

ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมา ระเบียบประเพณีเกี่ยวกับการเล่นพลอง ทักษะ การร่ำ และการต่อสู้ป้องกันตัว คุณค่า ความสำคัญและวิธีการนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ การบริหารและการบำรุงร่างกายเพื่อให้อาการเลนมีประสิทธิภาพและปลอดภัย การปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้และการเก็บรักษาอุปกรณ์พลอง

จากที่ได้อธิบายมาแล้วจะเห็นได้ว่าวิชากระบี่กระบองมีความสำคัญและมีประโยชน์ อย่างยิ่ง ผู้วิจัยมีความสนใจในวิชากระบี่กระบองนี้มาเป็นเวลานาน และต้องการให้วิชา นี้เป็นที่น่าสนใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไป จึงได้ทำการวิจัยปัญหาการ- เรียนการสอนวิชากระบี่กระบองนี้ ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยทราบว่าวิชากระบี่กระบองเป็นวิชา ที่แสดงศิลปะ วัฒนธรรมของไทยที่มีลวดลายอ่อนช้อย ซึ่งมีวิชานาฏศิลป์รวมอยู่ด้วย การฝึก หัดทักษะทั้งไม้รำและไม้คี่นั้นจะมีความสวยงามมากจนยากต้องขึ้นอยู่กับการฝึกกล้ามเนื้อ เอ็น ข้อมือ ขอเท้า ฯลฯ ใ้มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ดังนั้นในระยะเริ่มแรกที่วิชา กระบี่กระบองได้กำหนดให้เป็นวิชาบังคับ การ ใ้ริชมตัวของครูผู้สอนตลอดจนวิธีการถ่าย หอครูรูปแบบและลีลาทางวิชากระบี่กระบองจึงน่าจะมีความน่าสนใจเกิดขึ้นได้ ขณะที่ผู้วิจัยศึกษาใน วิชาสัมมนาทางพลศึกษา ที่แมนักพลศึกษานั้นมีเพื่อนนิสิตหลายกลุ่มได้วิจารณ์ถึงประสพการณ์ เกี่ยวกับวิชากระบี่กระบองว่า ไม่สนใจความต่องการขั้นพื้นฐานของ นักเรียนในแง่ของการ ออกกำลังกาย ถ้านความสนุกสนาน ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ก็สร้างความยุ่งยากในการ นำไปและนำกลับของนักเรียน บางคนได้แสดงความคิดเห็นว่าวิชากระบี่กระบองนั้นไม่ควรมี

กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช ๒๕๒๔

(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๓), หน้า ๑๔๓.

การเรียนการสอนในโรงเรียนอีกด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นแรงกระตุ้นอย่างมากที่ทำให้ผู้วิจัย
ต้องการทำการวิจัยเกี่ยวกับ การเรียนการสอนวิชากระบี่กระบองในมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของครูที่สอนวิชากระบี่กระบองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร
๒. เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนวิชากระบี่กระบองของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร
๓. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนวิชากระบี่กระบองระหว่างครูและนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร
๔. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชากระบี่กระบองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเขตกรุงเทพมหานคร
๕. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชากระบี่กระบองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชากระบี่กระบองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น โดยใช้ประชากร ๒ กลุ่ม คือ

๑. ครูสอนวิชากระบี่กระบองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร
๒. นักเรียนที่เคยเรียนวิชากระบี่กระบองมาแล้วในภาคต้นปีการศึกษา ๒๕๒๓ ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร

คำจำกัดความ

๑. ครูสอน	หมายถึง	ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาและเคยสอนวิชากระบี่กระบองในโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา

๒. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่มีรายชื่อในทะเบียนของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและเคยเรียนวิชากระบี่กระบองมาแล้วในภาคต้นปีการศึกษา ๒๕๒๓
๓. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ๓
๔. โรงเรียนสังกัดกรมสามัญ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่อยู่ภายใต้การดำเนินงานของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร
๕. วิชากระบี่กระบอง หมายถึง วิชากระบี่ที่ได้จัดให้มีการเรียนการสอนชั้นตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

006725

๑. ทำให้ทราบปัญหาเกี่ยวกับกระบี่กระบองค้ำต่าง ๆ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
๒. ทำให้ทราบถึงความต้องการความช่วยเหลือหรือความต้องการให้จัดทำขึ้น อันช่วยเสริมให้การเรียนการสอนได้ผลดียิ่งขึ้น
๓. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการเรียนการสอนวิชากระบี่กระบองให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางพลศึกษาต่อไป

๔. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิชากระบี่กระบอง
ให้เป็นวิชาที่ทันสมัยมีประโยชน์ต่อวิถีประจำวันมากขึ้น

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย